

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2015.G.40, 18 november 2015

Bladluizen in wintergranen Toestand 16-17 november 2015

Op 16 en 17 november werden door het LCG de wekelijkse bladluistellingen uitgevoerd in graanpercelen zonder insecticidebehandeling (hetzij specifieke zaaizaadbehandeling, hetzij gewasbespuiting).

In de **WINTERGERST** werden tellingen uitgevoerd op 9 gerstpercelen (zie Tabel op blz. 4). Op ongeveer de helft van de percelen is nog een verdere toename van de bladluipopulatie waargenomen.

Een grote toename was merkbaar te:

- Bottelare I (Rafaëla): 23,5 % op 13 november in vergelijking met 15 % op 6 november
- Bottelare II (Rafaëla): 27,5 % op 13 november in vergelijking met 12,5 % op 6 november
- Helkijn I: 27,3 % deze week in vergelijking met 22,1 % vorige week

Op andere percelen te Poperinge en Zuienkerke bleek geen verdere toename.

In de rassenproeven wintergerst in Huldenberg en Nieuwenhove waar het zaaizaad behandeld was met een insecticide kwamen er geen bladluizen voor.

In Heers (Zuid-Limburg) werd een perceel dat 3 weken geleden met een insecticide was behandeld opnieuw gecontroleerd; daar werden geen bladluizen gevonden.

In de **WINTERTARWE** werden op 18 percelen waarnemingen uitgevoerd (zie Tabel op blz. 5). Op enkele percelen nam de bladluisdruk toe terwijl op andere percelen nog geen luizen worden gevonden.

De wintertarwepercelen die nog vrij zijn van bladluizen situeren zich te:

- Heers
- Huldenberg
- Kieldrecht (zaai 26 oktober)
- Houtave (kustpolder, zaai 31 oktober)
- Koksijde (kustpolder, zaai 26 oktober)

Deze percelen zijn allen gezaaid tussen 25 en 31 oktober. **In Poperinge waar op 25 oktober werd gezaaid, wordt reeds op 2 % van de planten minstens één bladluis gevonden.**

In Opwijk, Meulebeke en Spiere-Helkijn bleef de bladluisdruk stabiel. In Boezinge en Elverdinge werd het open veld behandeld; langs de boskanten in de onbehandelde stroken worden nog steeds bladluizen gevonden maar minder dan vorige week.

Verdere uitbreiding tijdens de afgelopen week deed zich voor te:

- Otegem: van 5,0 % vorige week naar 6,5 % deze week
- Houtem I: van 0 % vorige week naar 1,7 % deze week
- Houtem II: van 1,8 % vorige week naar 5 % deze week
- Gistel: van 4,7 % vorige week naar 5,6 % deze week
- Stalhille: van 6,3 % vorige week naar 8 % deze week

SITUATIE WALLONIE (Bron: CADCO 17 november 2015)

De tellingen spitsten zich toe op wintertarwepercelen. Het merendeel van de percelen lijkt vrij te zijn van bladluizen. Evenwel zijn aantastingen van 1 tot iets meer dan 5 % van de planten vastgesteld. De extreem zachte temperaturen van de eerste twee weken van november lieten vluchten van bladluizen en verdere ontwikkeling van de populatie toe in gerst, vroeg gezaaide tarwe maar ook in tarwe die midden oktober werd gezaaid.

Het risico is uitermate verschillend. Regio, datum van opkomst en invloed vanuit de directe omgeving zijn belangrijke factoren. Dit jaar beïnvloeden percelen met korrelmaïs in de buurt in zeer belangrijke mate het risico op de aanwezigheid en de mate van voorkomen van bladluizen. Het gevaar schuilt dit jaar op het einde van het najaar.

Percelen die geen risico lopen, zijn:

- gerstpercelen met de variëteit Rafaela
- percelen waarvan het zaaizaad ontsmet is met Argento
- percelen gerst/wintertarwe die in november met een pyrethroïde werden behandeld
- tarwepercelen die pas na 10 november 2015 zijn opgekomen

Op alle ANDERE PERCELEN bepaalt de aanwezigheid van bladluizen het risico. Risico bestaat in volgende gevallen:

- de velden wintergerst (behalve Rafaela) niet behandeld met een insecticide (noch zaaizaad, noch gewasbehandeling) of behandeld vóór eind oktober
- velden tarwe opgekomen vóór 10 november

BESLUIT

De bladluisdruk blijft zeer variabel van perceel tot perceel. Een inschatting van de noodzaak tot behandelen op perceelsniveau is dan ook uitermate belangrijk.

De extreem zachte temperaturen tijdens de eerste helft van november hebben geleid tot een toenemende druk van bladluizen met (belangrijke) aantastingen zowel in wintergerst als in wintertarwe.

In vergelijking met half november vorig jaar zitten we op dit ogenblik op een beduidend hogere bladluisaantasting! Dit baart zorgen! Hoe zullen de weersomstandigheden verder evolueren (zullen de bladluizen al of niet gedood worden)?

Om de bladluizen die in granen aanwezig zijn te doden, zijn meerdere dagen van intense en constante vorst (- 5°C) nodig en dit zonder sneeuwbedekking (Bron: CADCO – Actualité – Céréales 17 novembre 2015).

Het risiconiveau is zeer variabel naargelang:

- de regio alsook het individuele perceel
- opkomstdatum van het graangewas
- en zeker ook de aanwezigheid van velden korrelmaïs in de omgeving: bladluizen komen immers via de maïs op de granen terecht, daarenboven kan het virus zich in de maïs aanzienlijk vermenigvuldigen. Hoe groter het aandeel maïs in een regio hoe meer dit bevorderend is voor de toename van de druk van het dwergvergelingsvirus in die regio.
- beschut gelegen wintergraanpercelen (beschut tegen wind en koude); desondanks waren er tijdens het najaar 2013 en 2014 (bepaalde regio's kenden een hoge tot zeer hoge bladluisdruk) ook niet beschut gelegen wintergraanpercelen met een hoge tot zeer hoge bladluisdruk met ernstige schade door het dwergvergelingsvirus als gevolg!

De vraag stelt zich nu voor de huidige situatie (totaal verschillend met half november vorig jaar): vanaf welk niveau van bladluisdruk moet er ingegrepen worden? Want in die percelen waar momenteel een lage bladluisdruk aanwezig is, is de bekommernis: hoe lang zullen die bladluizen aanwezig blijven (en kunnen ze uitbreidende aantastingen veroorzaken in het veld die eventueel toch een belangrijke schade kunnen berokkenen)? Dit hangt af van de weersomstandigheden.

Daarom is het advies om uit voorzorg percelen wintergranen die een risico lopen te behandelen tegen bladluizen (zie hierna):

- Percelen niet behandeld met een insecticide (hetzij specifieke zaaizaadbehandeling, hetzij gewasbespuiting) waar bladluizen waargenomen worden vormen een risico, de kans op schade is reëel; in deze gevallen wordt een insecticidebehandeling geadviseerd. Indien er echter geen bladluizen aanwezig zijn, is het niet nodig te behandelen.
Percelen wintergranen gezaaid in de tweede helft van oktober:
Ook deze percelen dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van bladluizen. Op een waarnemingsveld wintertarwe gezaaid op 27 oktober in Poperinge in het zuidwesten van West-Vlaanderen was 2 % van de planten bezet met minstens 1 bladluis op 16 november! (zie Tabel op blz. 5).
- Velden wintergerst gezaaid met het ras Rafaela, dat resistent is ten aanzien van het dwergvergelingsvirus, dienen niet behandeld te worden (Bron: CADCO – Actualité – Céréales 17 novembre 2015).
- Situatie percelen granen waarvan het zaaizaad behandeld is met Argento (Mededeling BayerCropScience)
Bij wintergerst die gezaaid werd in de geadviseerde zaaiperiode, met name vanaf 20 september tot begin oktober, biedt Argento op dit ogenblik nog voldoende bescherming tegen bladluizen. Bij vroeger gezaaide wintergerst biedt Argento hoogstwaarschijnlijk geen voldoende bescherming meer en bevelen wij aan om bij aanhoudend gunstige omstandigheden voor een verdere verspreiding van bladluizen en uitbreiding van de populaties, de percelen op te volgen en bij (blijvende) aanwezigheid van bladluizen een behandeling uit te voeren.
- Op de percelen wintergranen (zonder specifieke zaaizaadbehandeling met een insecticide) waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd vóór eind oktober, moet de bladluisdruk opnieuw opgevolgd worden wanneer de werkingsduur naar zijn einde loopt. Wanneer er opnieuw bladluizen vastgesteld worden is een insecticidebehandeling aanbevolen.

Opgelet: bij koud weer de planten ook ondergronds controleren op de aanwezigheid van bladluizen. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen op en tussen de stengels tot op het uitstoeingsplateau.

VOLGEND BERICHT: Dit bericht is meteen het laatste voor wat de bladluisdruk betreft in wintergranen dit najaar 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Granen

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Granen
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas

WINTERGERSTpercelen zonder Argento zaai­zaad­be­han­de­ling en zonder blad­luis­be­spui­ting
Waarnemings­plaat­sen en re­sul­ta­ten:

(*) Tus­sen haak­jes het aan­tal blad­luisen per plant

Waarnemings­plaat­sen	Zaa­da­tu­m	16-17 no­vember			9-10 no­vember		2-3 no­vember	26-27 ok­to­ber	19-20 ok­to­ber	Ligging per­ceel
		Ontwik­ke­lings­sta­di­um win­ter­gerst	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis	Aan­tal blad­luisen per plant	Ontwik­ke­lings­sta­di­um win­ter­gerst	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	
Limburg Riemst	3 ok­to­ber		be­han­de­ld		be­han­de­ld	be­han­de­ld	2,0 % (1)	0 %	niet be­schut, gren­zend aan groen­be­me­ster	
Tongeren (Rafa­e­la)	14 ok­to­ber		geen tel­ling	2-3 blad	6,0 % (2)	4,0 % (1)	geen tel­ling	geen tel­ling	gren­zend aan kor­re­l­ma­is	
Oost-Vlaanderen Bottelare I (Rafa­e­la)		be­gin uit­sto­e­ling	23,5 % (13 no­vember)	3,0	3-4 blad	15 % (2,7) (6 no­vember)	10,0 % (2,8) (30 ok­to­ber)	geen tel­ling	geen tel­ling	
Bottelare II (Rafa­e­la)		3-4 blad	27,5% (13 no­vember)	2,7	2-3 blad	12,5 % (2,8) (6 no­vember)	11,5 % (1,8) (30 ok­to­ber)	geen tel­ling	geen tel­ling	
Nieuwen­hove (Do­mi­no)			geen tel­ling		3,8/m ²	geen tel­ling	geen tel­ling	geen tel­ling		
Sint-Niklaas	2 ok­to­ber	uit­sto­e­ling	2 %	1		1 % (1)	0 %	0 %	geen tel­ling	
Vlaams-Brabant Huldenberg (Do­mi­no)			0 %			0 %	geen tel­ling	geen tel­ling	geen tel­ling	
Huldenberg (Rafa­e­la)			0 %			0 %	geen tel­ling	geen tel­ling	geen tel­ling	
Korbeek-Dijle	2 ok­to­ber		be­han­de­ld			6,0 % (1)	geen tel­ling	0,5 % (1)	geen tel­ling	niet be­schut
West-Vlaanderen <i>Zuidelijk gedeelte</i> Helkijn I	1 ok­to­ber	5-6 blad	27,3 %	4,6	4-5 blad	22,1 % (2,1)	13,1 % (2,2)	4,9 % (1,5)	2,2 % (1,8)	niet be­schut, gren­zend aan gras & groen­be­me­ster
Helkijn II	1 ok­to­ber	5-6 blad	11,1 %	1,9	4-5 blad	10,9 % (2,1)	4,4 % (1,8)	2,8 % (1,8)	1,8 % (3,0)	be­schut
<i>Westelijk gedeelte</i> Poperinge (Rafa­e­la)	1 ok­to­ber	5 blad	0,5 %	1	3 blad	1,5 % (1)	1,5 % (1)	0 %	0 %	niet be­schut
<i>Regio kust</i> Zuienkerke	2 ok­to­ber	5 blad	0 %	0	4 blad	1,2 % (1,8)	0,6 % (1,5)	0 %	geen tel­ling	be­schut

WINTERGERSTpercelen met Argento zaai­zaad­be­han­de­ling en zonder blad­luis­be­spui­ting

Waarnemings­plaat­sen	Zaa­da­tu­m	16 no­vember	11 no­vember
		% plan­ten met min­stens 1 blad­luis	% plan­ten met min­stens 1 blad­luis
Vlaams-Brabant Huldenberg		0 %	0 %
Oost-Vlaanderen Nieuwen­hove		0 %	0 %

WINTERTARWEpercelen zonder Argento zaaizaadbehandeling en zonder bladluisbespuiting
Waarnemingsplaatsen en resultaten:

(*) Tussen haakjes het aantal bladluizen per plant

Waarnemings- plaats	Zaaidatum	16-17 november			9-10 november		2-3 november	26-27 oktober	19-20 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	
Limburg										
Heers		1-2 blad	0 %		geen telling	geen telling	geen telling	geen telling		
Tongeren	11 oktober		geen telling		2-3 blad	0 %	0 %	geen telling	grenzend aan korrelmais en gele mosterd	
Vlaams-Brabant										
Haasrode			0 %			0 %	geen telling	geen telling		
Huldenberg			0 %			geen telling	geen telling	geen telling		
Opwijk I	28 september		behandeld		behandeld	10 % (1)	4,0 % (1)	geen telling		
Opwijk II	14 oktober	3 blad	2,0 %	1	2 blad	2,0 %	geen telling	geen telling		
Oost-Vlaanderen										
Kieldrecht	26 oktober	2 blad	0 %	0	1-2 blad	0 %	geen telling	geen telling		
West-Vlaanderen										
Zuid-oostelijk gedeelte										
Meulebeke	13 oktober	3 blad	7,9 %	1,6	2 blad	7,5 % (1,4)	5,3 % (1,6)	geen telling	beschut	
Otegem	29 september	6 blad	6,5 %	1,3	4-5 blad	5,0 % (2,3)	3,0 % (1,7)	1,8 % (1,7)	1,1 % (1,3)	
									niet beschut, grenzend aan groenbemester	
Spiere-Helkijn	2 oktober	6 blad	10,8 %	3,5	5 blad	10,7 % (2,6)	5,1 % (1,8)	2,6 % (1,6)	0,7 % (3,0)	
									niet beschut, grenzend aan suikerbieten	
Zwevegem (Sint-Denijs)	13 oktober		behandeld		2-3 blad	17,7 % (2,0)	geen telling	geen telling	geen telling	
Zuid-westelijk gedeelte										
Boezinge	3 oktober	5 blad	3,0 % (bij bos)	1	3 blad	8,5 % (1) (bij bos: 10 %) (open veld: 7 %)	6,0 % (1) (bij bos: 9 %) (open veld: 3 %)	2,5 % (1)	geen telling	
Elverdinge	4 oktober	5 blad	4,5 % (bij bos)	1	3 blad	7,5 % (1) (bij bos: 9 %) (open veld: 6 %)	7,0 % (1) (bij bos: 10 %) (open veld: 4 %)	4,0 % (1)	geen telling	
Houtem I	2 oktober	5 blad	1,7 %	1,3	4-5 blad	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0 %	
									niet beschut; grenzend aan gerststoppel	
Houtem II	2 oktober	5 blad	5,0 %	1,4	4-5 blad	1,8 % (1,3)	1,2 % (1,6)	0,2 % (2)	0,2 % (3,0)	
									niet beschut, grenzend aan gerststoppel	
Poperinge	27 oktober	2 blad	2,0 %	1	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	
Regio kust										
Gistel	3 oktober	5 blad	5,6 %	1,5	3-4 blad	4,7 % (1,7)	2,1 % (1)	0,3 % (1,5)	0,4 % (1,7)	
									niet beschut; grenzend aan gras	
Houtave	31 oktober	1 blad	0 %	0	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	
Koksijde I	26 oktober	1-2 blad	0 %	0	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	
Koksijde II	26 oktober	1-2 blad	0 %	0	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	geen telling	
Stalhill	1 oktober	5 blad	8,0 %	1,4	4-5 blad	6,3 % (2,1)	1,5 % (1,8)	1,0 % (2,7)	0 %	
									niet beschut	